

نوشدارو

امتحان نهایی خرداد 403

علوم و فنون یازدهم

گروه آموزشی کسب

تاریخ ادبیات

1- در کدام گزینه هر دو اثر از یک مولف نیست؟

الف) عشاق نامه – لعمات

ب) صد پند – رساله دلگشا

ج) تحفه الحرار – بهارستان

د) فیه ما فیه – مجالس پنجگانه

2- اقدام مهم فرهنگی خواجه رشیدالدین فضل الله همدانی چه بود؟

3- توضیح زیر کدام شاعر را معرفی میکند؟

از غزل پردازان قرن هشتم و تاثیر گذار بر حافظ و در مثنوی از پیروان نظامی است.

4- چرا در اواخر دوره ی مغول زبان عربی از رواج افتاد و زبان فارسی رونق بیشتری گرفت؟

5- در قرن یازدهم بازار قصیده و مدح در کجا رواج داشت؟

6- آیا شعر بابا فغانی شیرازی بازتاب طبیعی محیط اجتماعی قرن دهم ایران بود؟ (بلی / خیر)

سبک شناسی

7- هریک از ویژگی های ستون اول به کدام شاعر ستون دوم مربوط می شود؟ (نام یک شاعر اضافی است)

اول	دوم
شاعر ترکیب بند عاشورایی معروف	وحشی بافقی
مشهور در ابداع معانی و خیال های رنگین	بیدل دهلوی
شاعر مضمون های پیچیده و استعاره های سرشار از ابهام	محتشم کاشانی
	کلیم کاشانی

8- اسامی مهم ترین ویژگی زبانی سبک عراقی است.

الف) کم شدن لغات فارسی اصیل

ب) درهم آمیختگی مختصات نو و کهن

ج) به کارگیری حرف نشانه «مر» در کنار مفعول

د) تغییر کامل چهار چوب فارسی قدیم

9- واژه های مشخص شده در متن زیر بیانگر کدام ویژگی شاخص زبانی سبک نثر در دوره تیموریان است؟

«امیرانشاه با پنجاه قشون بر موجب فرمان روان شد و درییلاق بلخ فرود آمد»

10- با توجه به مقایسه ویژگی های فکری سبک خراسانی و عراقی جاهای خالی را کامل کنید:

خراسانی	عراقی
باور به اراده و اختیار	
.....	ذهن گرایی با توجه به دنیای بیرون

11- واژه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید:

زبان سبک هندی را باید زبانی (واقع گرا / ذهنیت گرا) قلمداد کرد.

12- درست و نادرست بودن عبارات زیر را از لحاظ سبک شناسی مشخص کنید.

الف - قالب حقیقی شعر در سبک هندی مفردات است (درست / نادرست)

ب - شعر سبک هندی شعری صورت گراست (درست / نادرست)

13- نوع آثار زیر را از لحاظ (ساده - بینابین - مصنوع) مشخص کنید:

الف) حبیب السیر از خواندمیر

ب) بدایع الوقایع از واصفی

موسیقی شعر

14- ابتدا هجاهای مصراع زیر را بنویسید ، سپس پایه‌های آوایی (ارکان) آن را از هم جدا کنید و هر پایه را در خانه جداگانه‌ای قرار دهید.

(نوشتن وزن و نشانه‌های هجایی لازم نیست)

«بی تو حتی مهربانی حالتی از کینه دارد»

15- پایه‌های آوایی «الهی ز عصیان مرا پاک کن» با کدام مصراع کاملاً یکسان است؟

الف) سحرگاهان نسیم آهسته خیزد

ب) بخندد همی باغ چون روی دلبر

ج) الفبای درد از لیم می‌تراود

د) بزن زخم انکار بر جان ما

16- وزن بیت زیر از تکرار چهار رکن (U _ _) تشکیل شده است، در جای خالی واژه‌ی مناسبی بنویسید :

«سخن با من الا ای همزبان دل / خدایا با که گویم شکوهی بی همزبانی را»

17- جاهای خالی را پر کنید.

ردیف	واژه	وزن واژه	نشانه هجایی
الف	دل‌بستگی		_ U _ _
ب		فعلاتن	_ _ U U

18- نشانه‌های هجایی بیت زیر را دسته بندی کنید و «وزن» هر کدام را به تفکیک در مکان خالی جدول بنویسید.

«حقه پر آواز زیک در بود / گنگ شود چون شکمش پر بود»

پایه‌های آوایی	حق ق پ را و ا ز ز یک در ب ود
	گنگ ش ود چن ش ک مش پر ب ود
نشانه‌های هجایی	_ U _ _ U U _ _ U U
وزن	

19- آیا می توان وزن بیت زیر را بر پایه برش «سه تایی – چهار تایی» دسته بندی کرد؟ (بلی / خیر)

«آنکه هلاک من همی خواند و من سلامتش / هرچه کند ز شاهی کس نکند ملامتش»

20- درست و نادرست بودن عبارات زیر را از لحاظ وزن شعر مشخص کنید.

الف) در اوزان همسان دولختی هجای کوتاه در پایان نیم مصراع ، هجای کشیده به شمار می آید (درست / نادرست)

ب) در اوزان همسان دو لختی ، دو پاره هم با یک واحد موسیقی به شمار می آیند (درست / نادرست)

21- «پایه های آوایی» ، «نشانه های هجایی» و وزن بیت زیر را مشخص کرده سپس با ذکر دلیل همسان بودنش را ثابت کنید.

«وگر چو ابر بگیریم ، تو همچو غنچه بخندی»

زیبایی شناسی

22- در بیت زیر چند تشبیه به صورت جمله اسنادی به کار رفته است؟ (ذکر عدد)

«تو سرو جویباری ، تو لاله بهاری / تو یار غمگساری تو حور دلربایی»

23- کدام واژه در بیت مقابل «ادات تشبیه» است؟

«روزگار وصال چون بگذشت / گویی آن روزگار خوابی بود»

24- با توجه به ابیات زیر به سوالات پاسخ دهید.

بیت یک – مرغ دل باز هوا دار کمان ابرویی است / ای کبوتر نگران باش که شاهین آمد

بیت دوم – مرغ دل تا دام زلف و دانه ی خال تو دید / طایر اندیشه ام افتاد در دام هوس

بیت سوم – مرغ دل آشیانه به زلف تو می کند / چون طوطی که میل به هندوستان کند

الف) در کدام بیت تشبیه بیشتری وجود دارد؟

ب) در کدام بیت هر دو نوع تشبیه گسترده و بلیغ وجود دارد؟

25- در بیت زیر مشبه و مشبه به را مشخص کنید.

آتش است آب دیده‌ی مظلوم / چون روان گشت ، خشک و تر سوزد

26- در عبارات زیر مجازها را مشخص کنید.

الف- گر خون من و جمله‌ی عالم تو بریزی / اقرار بیاریم که جرم از طرف ماست

ب- اگر فصول ملایم بود همان گونه روی قالیچه می نشستیم و سعدی می خواندیم.

27- با کدام قرینه در بیت زیر ذهن از معنی حقیقی «خاک» به سوی معنی غیر حقیقی می‌رود؟

«آفرین جان آفرین پاک را / آن که جان بخشید و ایمان خاک را»

28- با توجه به بیت زیر جاهای خالی را کامل کنید.

«عالم از شور و شر عشق خبر هیچ نداشت / فتنه انگیز جهان نرگس جادوی تو بود»

الف- در این بیت تعداد واژه در معنی مجازی به کار رفته است.

ب- تا تو را جای شد ای سرو روان در دل من / هیچ کس می نپسندم که به جای تو بود

29- شاعر در بیت زیر چگونه «تشبیه» مصراع اول را در مصراع دوم به «استعاره» تبدیل کرده است؟

آتش است این بانگ نای و نیست باد / هر که این آتش ندارد نیست باد

30- مشخص کنید در کدام یک از دو بیت زیر منادا تشخیص است و در کدام یک استعاره آشکار؟

الف) ای سرو پای بسته به آزادگی مناز / آزاده من که از همه عالم بریده‌ام

ب) تا تو را جای شد ای سرو روان در دل من / هیچ کس می نپسندم که به جای تو بود

نقد و تحلیل نظم و نثر

31- با توجه به ابیات زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید

ز دو دیده خون فشانم ز غمت شب جدایی / چه کنم؟ که هست اینها گل باغ آشنایی
در گلیستان چشمم ز چه رو همیشه باز است؟ / به امید آنکه شاید تو به چشم من درآیی
سر برگ گل ندارم، ز چه رو روم به گلشن؟ / که شنیده‌ام ز گلهای همه بوی بی‌وفایی
به کدام مذهب است این؟ به کدام ملت است این؟ / که کشند عاشقی را که تو عاشقم چرایی؟
به قمارخانه رفتم همه پاکباز دیدم / چوبه صومعه رسیدم همه زاهد ریایی
در دیرمیزدم که یکی ز در درآمد / که درآ، درآ، «عراقی» که تو خاص از آن مایی

الف) از لحاظ به کارگیری لغات اصیل قدیمی که قبلاً در سبک خراسانی رایج بود – متن را ارزیابی کنید.

ب) به آوردن نام شاعر در بیت پایانی غزل اصطلاحاً چه می‌گویند؟

ج) در بیت پنجم کدام ویژگی فکری بارز سبک عراقی دیده می‌شود؟

د) بیت سوم را از نظر قلمرو ادبی تجزیه و تحلیل کامل کنید.

32 با توجه به متن زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

از طبقه علیّه شعرا که ناظران مناظم سخن پیرایی و پیرانه بندان سلسله معنی آرایه‌اند در آن هنگام در اردوی معلا و ممالک محروسه، شاعران سخنور و سخنوران بلاغت گستر بی‌شمار بودند در اوایل حال حضرت خاقانی جنت مکانی توجّه تمام به حال این طبقه بود. ولی در اواخر ایّام حیات توجّهی به حال ایشان نمی‌فرمودند. مولانا محتشم کاشی قصیده‌های غرّاً در مدح آن حضرت (شاه تهماسب) فرستاده بود. شاه جنت مکان فرمودند که: «من راضی نیستم که شعرا زبان به مدح و ثنای من آلائند. قصاید در شأن شاه ولایت پناه و ائمه معصومین علیهم السّلام بگویند. صله اول از ارواح مقدّسه حضرات و بعد از ما توقع نمایند زیرا که به فکر دقیق و معانی بلند و استعاره‌های دور از کار در رشته بلاغت درآورده به ملوک نسبت می‌دهند که اکثر در موضع خود نیست اما اگر به حضرات مقدّسات نسبت نمایند و شأن معالی نشان ایشان بالاتر از آن است و محتمل الوقوع است.»

الف) نوع نثر نوشته را با توجه به لغات و ترکیبات بررسی کنید.

ب) ارزش ادبی این نوشته – که نمونه‌ای از نثر این دوره است – چگونه است؟

ج) رویکرد فکری در بار صفی را در باره شعرو ادبیات این دوره تحلیل کنید.

پاسخنامه

- 1- د
- 2- تاسیس ربع رشیدی
- 3- خواجوی کرمانی
- 4- چون خلافت عباسیان پایان یافت (بساط آخرین خلیفه ، المستعصم بالله برجیده شد.
- 5- هند
- 6- خیر
- 7- الف) محتشم کاشانی ب) کلیم کاشانی ج) بیدل دهلوی
- 8- ب/ ص 36
- 9- ورود لغات ترکی و مغولی به زبان فارسی است
- 10- الف) باور به قضا و قدر ب) واقع گرایی با توجه به دنیای بیرون
- 11- واقع گرا / ص 82
- 12- الف) درست ب) نادرست ص 82
- 13- الف) بینابین ب) ساده ص 83/84
- 14- هرخانه

بی ت حت تا	مه ربا نی	ح ا ل تی ئ ز	کی ن دا رد
------------	-----------	--------------	------------

- 15- د
- 16- نمی گوئی یا هرواژه هم وزن درست دیگر
- 17- الف) مستفعلن ب) همدانی / متفکر / بنویسم یا هرواژه هم وزن درست دیگر
- 18-

نشانه هجایی	_ UU _	_ UU _	_ U _
وزن	مفتعلن	مفتعلن	فاعِلن

- 19- خیر
- 20- الف) نادرست ب) درست
- 21- وزن : مفاعِلن فعلاَتِن مفاعِلن فعِلن
- 22- سه تشبیه
- 23- گوئی
- 24- الف) بیت دوم 5 تشبیه دارد ب) بیت سوم
- 25- الف) آب دیده مظلوم ب) آتش
- 26- الف) عالم ب) سعدی
- 27- قرینه جان و ایمان

28- الف) سه ب) نرگس ج) شباهت

29- الف) تشخیص ب) استعاره آشکار

30- در مصراع دوم مشابه به را آورده و مشابه را حذف کرده است

31- الف) لغات اصیل فارسی کم شده است و جای آنها را لغات عربی گرفته است. ب) تخلص ج) پرهیز از زهد ریایی د) در بیت سوم

(سر) مجاز / شنیدن بو (حس آمیزی) / گل‌ها استعاره از زیبارویان

32- لغات و ترکیبات عربی در آن زیاد است و لغات فارسی کم است.

ب) نثر این دوره ارزش والایی ندارد دارای تصنع و تکلف است / عبارات و لغات عربی در آن رواج یافته است

ج) حکومت صفوی به اشعار ستایشی و عاشقانه بی توجه بود / بیشتر در جهت ترویج مذهب تشیع بود / مضامین پند و اندرز و اخلاقی و مذهبی رایج بود

نوشدارو

امتحان نهایی خرداد 403

علوم و فنون یازدهم

گروه آموزشی اکسپل

آزمون شماره دو / تاریخ ادبیات

1- هریک از عبارات‌های زیر معرف کدام شاعر یا نویسنده است؟

- الف) معروف ترین شاعر قرن نهم که کتاب بهارستان را به تقلید از گلستان سعدی نوشت.
ب) شاعر نام آور قرن هفتم که در کتاب «لمعات» خود، سیر و سلوک عارفانه را بیان کرده است.

2- شعر زیر، بخشی از سروده کدام شاعر است؟ او این شعر خود را در چه قالبی سروده است؟

- «باز این چه شورش است که در خلق عالم است / باز این چه نوحه و چه عزا و چه ماتم است»
«باز این چه رستخیز عظیم است که از زمین / بی نفخ صور خاسته تا عرش اعظم است؟»

3- در متن زیر، کدام جمله درست نیست؟

- «شاعران قرن دهم تشخیص داده بودند که 1- سبک عراقی از واقعیت دور شده و 2- کاملاً جنبه ذهنی و تخیلی یافته است و با ادامهی پایبندی به سنن ادبی نابود می شود. پس 3- باید به سوی خردگرایی و حماسه سرایی بازگشت. شاعران برای این کار 4- نیازمند پرداختن به مسائل اجتماعی، اقتصادی و سیاسی بودند

4- کدام یک از گزاره‌های زیر، درباره وضعیت ادبی قرن یازدهم درست است؟

- الف) شاعران سروده‌های خود را بیشتر با مضامین پند و اندرز، توصیف و بیان امور طبیعی می‌سرودند
ب) مهاجرت شاعران به هند باعث شد در مراکز تجمع، شاعران به مشاعره، مناظره و نقد آثار یکدیگر بپردازند.

5- شاعر متناسب با هر گزاره را از کمانک مقابل آن انتخاب کنید.

- الف) چند مثنوی به پیروی از پنج گنج نظامی سروده است و غزل هایش بر حافظ تأثیرگذار بوده است. (خواجوی کرمانی / سلمان ساوجی)
ب) شاعری که قدرت شاعری خود را در قطعات اخلاقی خود آشکار کرده است و در شعرش قناعت پیشگی را مورد تأکید قرار داده است. (حافظ / ابن یمین)

سبک شناسی

۶- اساساً مهمترین ویژگی زبانی سبک عراقی است که گاه در یک شعر کوتاه نیز در کنار هم دیده میشود.

7- هریک از موارد زیر مربوط به کدام قلمرو از ویژگی‌های شعر یا نثر سبک عراقی است؟

الف) تثبیت جایگاه تخلص در انتهای قالب غزل

ب) ظاهرسازی و تصنع در کتابهای مصنوع و متکلف

8- در بیت «رفت آن مسکین و سالی در سفر در فراق دوست سوزید از شرر»، کدام واژه بیانگر یکی از ویژگی‌های قلمرو فکری شعر سبک عراقی است؟

9- اثر متناسب با هر گزاره را از داخل کمانک مقابل آن انتخاب کنید.

الف) از جمله آثاری که به نثر ساده در خارج از ایران، در دوره سبک هندی، نوشته شده است. (بدایع الوقایع / جامع عباسی

ب) نثری نه چندان ساده و نه چندان دشوار دارد؛ به همین دلیل جزء نثر بینابین سبک هندی به شمار می‌آید. (احسن التواریخ / عیار دانش)

10- آمیزش زبان فارسی با دیگر زبان‌ها در دوره سبک هندی، نگارش کتاب‌هایی با عنوان را در این دوره رواج داد

11- استفاده از ردیف‌های طولانی و خوشآهنگ از ویژگی‌های ادبی شعر کدام سبک است؟

زیبایی شناسی

12- چهار آرایه تشبیه، مجاز، استعاره و کنایه را در حوزه علم بررسی می‌کنیم

13- هریک از آرایه‌های تشبیه، استعاره و مجاز را در کدام بیت می‌یابید؟

الف) شمع را باید از این خانه به در بردن و کشتن / تا به همسایه نگویید که تو در خانه مایی

ب) تو سرو جویباری، تو لاله‌ی بهاری / تو یار غمگساری، تو حور دلربایی

پ) برو ای گدای مسکین در خانه علی زن / که نگین پادشاهی دهد از کرم گدا را

14- با توجه به بیت های داده شده به پرسش ها پاسخ دهید

- 1- زمین چو سینهی سهراب زیر جوشن برگ / فرونشسته در آن ناوک صنوبر و غان
- 2- روز چو شمعی به شب، زود رو و سرفراز / شب چو چراغی به صبح، کاسته و نیم تاب

الف) در بیت یک، چند تشبیه فشرده وجود دارد؟

ب) در تشبیه گسترده بیت یک، وجه شبه چیست؟

پ) در بیت دو، چند تشبیه وجود دارد؟ مشبه به را در تشبیه دوم همین بیت تعیین کنید

15- در بیت «مزن به سینهی من خنجر جفا که مباد ز آتش دل من خنجر تو آب شود»

الف) کدام واژه آرایه مجاز را پدید آورده است؟ منظور شاعر از این واژه چیست؟

ب) در کدام واژه، مجاز به «علاقهی شباهت» وجود دارد؟ این کاربرد، باعث پیدایی کدام آرایه ادبی می شود؟

16- در هریک از بیت های زیر، واژه ای بیابید که آرایه مجاز داشته باشد.

الف) به یاد روی شیرین بیت میگفت / چو آتش تیشه می زد، کوه می سفت

ب) دیدی که خون ناحق پروانه شمع را / چندان امان نداد که شب را سحر کند

پ) بر آشفته ایران و برخاست گرد / همی هرکسی کرد ساز نبرد

17- در بیت «باغ سالم می کند، سرو قیام می کند / سبزه پیاده می رود، غنچه سوار می رسد»، چند استعاره پنهان یا مکنیه دیده می شود؟

18- با توجه به بیت های زیر به پرسش ها پاسخ دهید .

1- نفس باد صبا مشک فشان خواهد شد / عالم پیر دگر باره جوان خواهد شد

2- آینه ات دانی چرا غماز نیست؟ / زانکه زنگار از رخس ممتاز نیست

الف) در بیت یک، کدام یک از ترکیب های «نفس باد»، «باد صبا» و یا «عالم پیر»، یک اضافه استعاره است؟ ب) در مصراع اول بیت دوم، یک

واژه بیابید که استعاره آشکار (مصرحه) دارد؛ معنی استعاره آن را بنویسید

19- در کدام یک از بیت های زیر، منادا یک استعاره آشکار است؟

الف) ای سرو پای بسته به آزادگی مناز / آزاده من که از همه عالم بریده ام
ب) تا تو را جای شد ای سرو روان در دل من / هیچ کس می نپسندم که به جای تو بود

20- در ابیات زیر عبارت کنایه را مشخص کنید و مفهوم کنایی آن را بنویسید.

الف) ای گل بوستان سرا، از پس پرده ها درآ / بوی تو می کشد مرا، وقت سحر به بوستان
ب) از مکافات عمل غافل مشو / گندم از گندم بروید جو ز جو

موسیقی شعر

21- با توجه به خوانش درست بیت «دلم اسیر غم عشق و من اسیر دلم / کسی به جز من اسیر اسیر باشد، نی» همزه از آغاز چندمین «اسیر» حذف می شود؟

22- وزن معادل هریک از نشانه های هجایی زیر را بنویسید.

الف) UU_

ب) _UU_

ج) U_

23- کدام گزینه همسان دولختی است و می توان هجاهای آن را به دو شکل به پایه های آوایی دسته بندی کرد؟

الف) سر برگ گل ندارم، ز چه رو روم به گلشن

ب) گوش کشیده است از آن گوش به من نمی کند

پ) دست از مس وجود چو مردان ره بشوی

ت) بسیار گنه کردیم آن بود قضای تو

24- در بیت زیر، مرز پایه های آوایی مصراع دوم را مشخص کنید

«عالم از شور و شر عشق خبر هیچ نداشت فتنه انگیز جهان نرگس جادوی تو بود»

25- پایه های آوایی مقابل کدام گزینه درست است؟

الف) بگفتا دل ز مهرش کی کنی پاک (مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن)

ب) به کس مگوی که پایم به سنگ عشق برآمد (مفاعیلن فعلاتن مفاعیلن فعلاتن)

پ) زنده به بوی توام بوی زمن وامگیر (مفتعلن مفاعیلن مفتعلن مفاعیلن)

26- با توجه به بیت «ای نسیم سحر آرام گه یار کج است؟ منزل آن مه عاشق کش عیار کجاست»، جدول زیر را کامل کنید.

پایه های آوایی مصراع دوم		
نشانه های هجایی		
وزن		

27- با توجه به بیت «ای دوست شکر بهتری آن که شکر سازد؟ / خوبی قمر بهتر، یا آن که قمر سازد؟»

جدول زیر را کامل کنید. پایه های آوایی مصراع اول نشانه های هجایی وزن

پایه های آوایی مصراع اول		
نشانه های هجایی		
وزن		

28- هریک از بیت های زیر از تکرار کدام «وزن و اژه» (رکن) تشکیل شده است؟

الف) تو این عهدی که با من بسته بودی / مگر بهر شکستن بسته بودی

ب) دگر باره خیساط باد صبا / بر اندام گل دوخت زرین قبا

پ) ای خوش منادی های تو در باغ شادی های تو / بر جای نان شادی خورد جانی که شد مهمان تو

تحلیل نظم و نثر

29- با توجه به ویژگی های موجود، هر بیت زیر مربوط به کدام یک از سبک های «خراسانی، عراقی یا هندی» است؟

الف) هر کاو نکند فهمی زین کلک خیال انگیز / نقشش به حرام ار خود، صورتگر چین باشد

ب) بر این رزمگهشان به جنگ آوریم / خود ایدر زمانی درنگ آوریم

پ) بخیه ی کفشم اگر دندان نما شد عیب نیست / خنده می آرد همی بر هرزه گردی های من

30- با توجه به بیت های زیر به پرسش ها پاسخ دهید.

ریشه ی نخل کهنسال از جوان افزون تر است بیشتر دلبستگی باشد به دنیا پیر را

آدمی پیر چو شد حرص جوان میگردد خواب در وقت سحرگاه گران میگردد

الف) کدام آرایه ی پر کاربرد سبک هندی در هر دو بیت دیده می شود؟

ب) با مقایسه ی این دو بیت از نظر فکری، مفهوم مشترک آنها را بنویسید.

31- با توجه به بیت های زیر به پرسش ها پاسخ دهید.

زدو دیده خون فشانم ز غمت شب جدایی / چه کنم که هست اینها گل باغ آشنایی

در گلستان چشمم ز چه رو همیشه باز است / به امید آنکه شاید تو به چشم من در آیی

سربگ گل ندارم، ز چه رو روم به گلشن که شنیده ام ز گلها همه بوی بی وفایی

الف) با توجه به درونمایه و قافیه، قالب شعر چیست؟

ب) در بیت سوم، ترکیب «بوی بی وفایی شنیدن» آرایه «حس آمیزی» را پدید آورده است یا «حسن تعلیل»؟ پ) مفهوم «انتظار و شکیبایی در

عشق»، در کدام بیت آمده است؟

ت) از ویژگی های زبانی، «کم شدن لغات اصیل و جایگزینی لغات عربی» دیده می شود یا «به کار بردن در به جای اندر»؟

32- در نوشته‌ی «شب را به بوستان یکی از دوستان اتفاق مبيت افتاد؛ موضعی خوش و خرم و درختان درهم؛ گفתי خردۀ مینا بر خاکش ریخته و عقد ثریا از تاکش درآویخته» «سعدی»

الف) «خرده‌ی مینا» استعاره از چیست؟

ب) از بین گروه کلمه‌های (بوستان و دوستان) و (ریخته و درآویخته)، کدام یک باعث ایجاد آرایه «سجع» شده است؟

پ) منظور از «عقد ثریا» چیست؟ این ترکیب، اضافه تشبیهی است یا استعاری؟

ت) نویسنده از شاعران کدام قرن سبک عراقی است؟

33- در کدام یک از گزینه‌های زیر، ویژگی‌ی زبانی «آوردن تتایع اضافات در مقام تعارف» دیده می‌شود؟

الف) ناظران مناظم سخن پیرایی و سلسله‌بندان سلسله معنی‌آرایی اند

ب) در آن هنگام دراردوی معلا و ممالک محروسه، شاعران سخنور بی‌شمار بودند

پاسخ نامه

- 1- الف) جامی ص ۱۸
- 2- ب) فخرالدین عراقی ص ۱۵۲- محتشم کاشانی، ترکیب بند،
- 3- باید به سوی خرد گرایی و حماسه سرایی بازگشت، ص ۵۹ (درست آن: حقیقت گویی و واقع گویی)
- 4- الف) شاعران سروده های خود ره بیشتر با مضامین پند و اندرز، توصیف و بیان امور طبیعی می سرودند.
- 5- الف) خواجوی کرمانی ص ۱۶ ب) ابن یمین ص ۱۶ بخش دوم سبک شناسی
- 6- آمیختگی مختصات نو و کهن ص ۳۶
- 7- الف) ادبی شعر، ص ۳۷ ب) ادبی نثر
- 8- فراق ص ۳۷
- 9- الف) بدایع الوقایع، ص ۸۳ ب) احسن التواریخ ص ۸۴
- 10- فرهنگ لغت ص ۸۵
- 11- سبک هندی، ص ۸۲ بخش سوم زیبایی شناسی
- 12- بیان ص ۲۷
- 13- الف) استعاره (شمع را کشتن، تشخیص و استعاره است) ص ۷۴ ب) تشبیه، ص ۳۰ پ) مجاز، ص ۵۴ نگین مجاز از انگشتر
- 14- الف) سه مورد ص ۳۲ جوشن برگ ناوک صنوبر، ناوک غان ب) فرونشسته در او ص ۳۰ پ) دو مورد، ص ۳۲ (تشبیه روز به شمع و شب به چراغ) چراغی به صبح
- 15- سینه - قلب ص ۵۳ خنجر استعاره از جفا استعاره آشکار یا استعاره مصرحه
- 16- الف) بیت ص ۵۲ ب) خون ص ۱۰۲ پ) ایران ص ۵۰
- 17- چهار بار، ص ۷۴
- 18- الف) نفس باد ص ۷۴ ب) آینه استعاره از قلب ص ۷۵
- 19- ب، ص ۷۳
- 20- الف) از پس پرده در آمدن: خود را آشکار کردن ص ۱۰۴ ب) گندم از گندم بروید جو ز جو: نتیجه هر کاری متناسب با خود آن است
- ص ۹۸ بخش چهارم موسیقی شعر
- 21- سومین اسیر
- 22- الف) فعلن ص ۴۳ ب) مفتعلن ص ۴۳ پ) ص ۶۴
- 23- ت) بسیار گنه کردیم آن بود قضای تو، (مستفعلن مفعولن یا مفعول مفاعیلن) ص ۹۱
- 24- فت ن ان گی / زج هان نر / گ س جا دو / ی ت بود ۲۶
- 25- ب، ص

26- پایه های اوایی مصراع دوم من زل آن / م ه عاشق / ک ش عی یا / رک جاست

نشانه هجایی _ UU / _ UU / _ UU / _ UU _

وزن فاع لاتن / فاع لاتن / فاع لاتن / فعلن

27- پایه های اوایی مصراع اول : ای دوست ش / کربه تر / یا آن ک ش / کرسا زد

نشانه های هجایی : _ UU / _ UU / _ UU / _ UU _

وزن : مستفعل / مفعولن / مستفعل / مفعولن

28- الف) مفاعیلن ب) فعولن

29- الف) عراقی ب) خراسانی پ) هندی

30- الف) اسلوب معادله ب) حرص و طمع در پیری بیشتر می شود.

31- الف) غزل ب) حس آمیزی پ) دوم ت) به کاربردن در به جای اندر

32- الف) سبزه ها و گل ها یا شبنم صبحگاهی ب) ریخته و درآویخته پ) خوشه انگور / اضافه تشبیهی ت) هفتم

33- الف) ناظران مناظم سخن پیرایی و سلسله بندگان سلسله ی معنی آرایه اند.

نوشدارو

امتحان نهایی خرداد 403

علوم و فنون یازدهم

گروه آموزشی کسب

1- با پایان یافتن خالفت عباسیان، چه تحوّلی در زبان رسمی ایران ایجاد شد؟

2- کدام اثر مولانا جلال الدین بلخی (مولوی) سبک نثری را بیشتر و بهتر نمودار میسازد؟ چرا؟

3- در سبک عراقی چه تغییری در قالب شعر رخ داد؟

4- جاهای خالی را با واژگان مناسب کامل کنید

الف) در قرن دهم، مکتب نتیجه‌ی چاره‌اندیشی شاعران برای تغییر سبک و رهایی از گرفتاری تقلید بود.

ب) را خداوندگار مضامین تازه شعری دانسته‌اند

5- هریک از عبارات زیر به کدام کتاب یا نویسنده اشاره دارد؟

الف- مثنوی («جمشید و خورشید») /و به شیوه داستان‌های نظامی سروده شده است.

ب- جامی در کتاب «نفحات الانس» از شیوه و روش این کتاب در بیان حقایق عرفانی و شرح حال عرفانی بهره گرفته است.

6- کدام اثر در سبک هندی در ذیل نثر ساده و مربوط به کتبی است که در علم تاریخ و در داخل ایران نوشته شده است؟

1) شرفنامه 2) احسن التواریخ 3) عالم‌آرای عباسی 4) جامع عباسی

7- با توجه به آنچه که در ویژگی‌های ادبی سبک هندی خوانده‌اید، چه دلیلی برای قرار گرفتن این بیت در سبک هندی می‌بینید؟

الف) به یک کرشمه که در کار آسمان کردی / هنوز می‌پرد از شوق چشمِ کوکب‌ها

8- هریک از ابیات ستون «الف» در بردارند؟ کدام ویژگی فکری سبک عراقی در ستون «ب» هستند؟ دو ویژگی در ستون «ب» اضافی است.

الف	ب
ای ساریبان آهسته را کارام جانم میروود / وان دل که با خود داشتم، با دلستانم میروود	آسمانی بودن معشوق
کی شعر تر انگیزد، خاطر که حزین باشد / یک نکته از این معنی، گفتیم و همین باشد	باور به قضا و قدر
رضا به داده بده وز جبین گره بگشای / که بر من و تو در اختیار نگشاده است (جبین: پیشانی)	فراق
-----	رواج روحیه عرفانی و اخلاقی
-----	غم گرایی

9- واژه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.

شعر سبک هندی، شعری..... است. (معنا گرا - صورت گرا)

10- کدام شاخصه (ویژگی) «زبانی» سبک هندی در شعر زیر نمود بیشتری دارد؟

بخیه کفشم اگر دندان نما شد عیب نیست / خنده می آرد همی بر هرزه گردی های من

11- با توجه به آنچه در مقایسه ویژگی های فکری سبک های خراسانی و عراقی آموختیم، هریک از ابیات زیر را در کدام حوزه (سبک) میتوان

جای داد؟ با ذکر یک دلیل.

الف) درخت تو گر بار دانش بگیرد / به زیر آوری چرخ نیلوفری را

ب) هر که چیزی دوست دارد، جان و دل بروی گمارد / هر که محرابش تو باشی، سرز خلوت بر نیارد

12- نشانه های هجایی کدام گزینه با وزن «مفاعیلن» یکسان نیست؟

(1) چه کرده ام (2) برای تو (3) مگر مرا (4) دویده ام

13) نشانه‌های هجایی کدام واژه با حذف همزه یا بدون حذف همزه، تغییری نخواهد کرد؟

(1) برآمد (2) دردآلود (3) خونافشان (4) ملال انگیز

14) برای هریک از گزینه‌های زیر، وزن واژه مناسب (رکن عروضی) بنویسید.

الف) بیا تا گل ب) سیاهی ج) تندی مکن

15) پس از تقطیع مصراع اول بیت زیر، نشانه‌های هجایی آن را مشخص کنید.

چرا چون الله خونین دل نباشم که با ما نرگس او سرگران کرد.

تقطیع مصراع اول

نشانه‌های هجایی

16- پس از تقطیع و جداسازی پایه‌های آوایی مصراع دوم بیت زیر و قرار دادن در جدول، وزن واژه آن و سپس نشانه‌های هجایی را بنویسید.

گر جان عاشق دم زند آتش در این عالم زند / وین عالم بی اصل را، چون ذره‌ها بر هم زند

تقطیع و برش آوایی مصراع 2

وزن واژه

نشانه هجایی

17- کدام مصراع بر وزن «مفتعلن مفتعلن مفتعلن» سروده شده است؟

الف) واله و شیدا دل من، بی سرو بی پا دل من

ب) درد زده است جان من میوه جان من کجا

18- کدام بیت وزن همسان تک لخت دارد؟

الف) زکوی یار می آید نسیم باد نروزی / از این باد ارمدد جویی چراغ دل برافروزی

ب) سینه باید گشاده چون دریا / تا کند نغمه ای چو دریا ساز

ج) تا دل هرزه گرد من رفت به چین زلف او / زان سفر دراز خود، عزم سفر نمیکند

19- کدام بیت دارای دو نوع تقسیم بندی هجایی (دو برش آوایی) است؟ دو وزن بیت را مشخص کنید

الف) چه خوش صیدِ دلم کردی، بنام چشم مست را / که کس آهوی وحشی را از این بهتر نمیگیرد

ب) این نغمه‌ی محبت بعد از من و تو ماند / تا در زمانه باقی است، آواز باد و باران

20- وزن هر مصراع در ستون «الف» را در ستون «ب» بیابید.

الف	ب
زیزدان دان نه از ارکان که کوتاه دیدگی باشد	مفععلن فاعلن مفععلن فاعلن
سلسله‌ی موی دوست، حلقه دام بلاست	فعولن فعولن فعولن فعولن
بخندد همی باغ چون روی دلبر	مستفعلاً مفعولن مستفعلاً مفعولن
هان ای دل عبرت بین از دیده عبر کن هان	مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

21- در مصراع اول بیت زیر وجه شبه را بیابید

سینه باید گشاده چون دریا / تا کند نغمه‌ای چو دریا ساز

22- در کدام بیت هر دو نوع تشبیه فشرده و گسترده دیده می شود؟

الف) زمین چو سینه‌ی سهراب، زیر جوشنِ برگ / فرو نشسته در آن ناوک صنوبر و غان

ب) چو دریای خون شد همه دشت و راغ / جهان چون شب و تیغ ها چون چراغ

23- در کدام بیت تشبیه دیده می شود؟ ارکان آن را مشخص کنید

الف) اگر ای عشق پایان تو دور است / دلم غرق تمنای عبور است

ب) برای قد کشیدن در هوایت / دلم مثل صنوبرها صبور است

24- در بیت زیر به ترتیب چند تشبیه و چند استعاره دیده می شود؟

کی ام شکوفه اشکی که در هوای تو هر شب / ز چشمِ ناله شکفتم به رویِ شکوه دویدم

1) دو-یک 2) دو-دو 3) یک-دو 4) یک-یک

25- در بیت زیر، واژه دارای آرایه ی مجاز، کدام رکن از تشبیه فشرده است؟

مرا کز جام عشقت مست گشتم / وصال و هجر یکسان می نماید

26- مجازها را در ابیات زیر بیابید و مشخص کنید که در کدام بیت، مجاز نوعی استعاره نیز هست؟

الف) چرا چون لاله خونین دل نباشم / که با ما نرگس او سرگران کرد

ب) نتوان از سر او برد هوای شیرین / لشکر خسرو اگر بر سر فرهاد رود

27- در سروده زیر کدام ترکیب، اضافه استعاری است؟

پشت هیچستان، چتر خواهش باز است / تا نسیم عطشی در بن برگی بدود، زنگ باران به صدا می آید.

28- در بیت زیر استعاره را مشخص کنید. در این استعاره، کدام پایه یا رکن (مشبه یا مشبه به) حذف شده است؟

سپید شد چو درخت شکوفه دار سرم / وزین درخت همین میوه غم است، برم

29 - نوع استعاره را در بیت زیر مشخص کنید. (مکنیه و مصرحه)

ای باد بامدادی خوش میروی به شادی / پیوند روح کردی پیغام دوست دادی

30 - استعاره مصرع اول بیت زیر را به یک تشبیه فشرده اضافه (ترکیبی) تبدیل کنید.

هرکاو نکاشت مهر و ز خوبی گلی نچید / در رهگذار باد نگهبان لاله بود

31 - آرایه «تشخیص» را در بیت زیر مشخص کنید. (یک مورد)

کس چو حافظ نگشود از رخ اندیشه نقاب / تا سر زلف سخن را به قلم شانه زند

32 - متن زیر را از نظر زیبایی شناسی بررسی کنید. (2 مورد)

آورده اند که در ناحیت کشمیر مَتَصِدِّی خوش و مرغزاری نَزِه بود که از عکسِ ریاحینِ او، پَرِزاغ چون دُم طاووس نمودی و در پیش جمال او
دُم طاووس به پرزاغ مانستی

33 - ویژگی زبانی، ادبی و فکری بیت زیر را از مطلع غزل مولوی بنویسید (هر قلمرو یک مورد)

مرده بدم، زنده شدم، گریه بدم خنده شدم / دولت عشق آمد و من دولت پاینده شدم

34 - فضای فکری حاکم بر شعر زیر را در یک سطر توضیح دهید.

آتش است آب دیده مظلوم / چون روان گشت، خشک و تر سوزد

تو چو شمعی از او هراسان باش / کاول، آتش ز شمع سر سوزد

35 - دو ویژگی زبانی بارز و آشکار در عبارت زیر را بنویسید.

بدان که شریعت گفت انبیاست و طریقت، کرد انبیاست و حقیقت دید انبیاست.

36 - متن زیر را از نظر زیبایی شناسی بررسی کنید. (3 مورد)

فَرَّاشِ بادِ صبا را گفته تا فرشِ زمردین بگسترد و دایه ابر بهاری را فرموده تا بناتِ نبات در مهد زمین بپرورد .

37- با توجه به عبارت زیر، صحیح یا غلط بودن هرگزینه را مشخص کنید.

از طبقه علیه شعرا که ناظمان مناظم سخن پیرایی و پیرایه بندان سلسله معنی آرایایی اند در آن هنگام که در اردوی معلا و ممالک محروسه،

شاعران سخنور و سخنوران بلاغت گستر بی شمار بودند در اوایل حال حضرت خاقانی جنت مکانی توجه تمام به حال این طبقه بود.

الف) مطابقت موصوف و صفت به سیاق عربی در عبارت دیده میشود.

ب) تتابع اضافات (پی در پی آمدن ترکیب اضافی) در متن دیده میشود.

ج) استفاده از جملات کوتاه با حذف فعل در متن دیده میشود. (آرایه اشتقاق در عبارت دیده میشود.)

ADABLAT-AHNA

- 1- زبان رسمی و رایج عربی از رواج افتاد و توجه به زبان فارسی که زبان رایج توده مردم بود، رونق بیشتری گرفت
- 2- مکاتیب / زیرا مجموعه نامه های مولانا به قلم خود اوست (در بقیه آثار، سخنان مولانا به وسیله یاران و نزدیکان وی به رشته تحریر درآمده است)
- 3- قصیده از رونق افتاد و غزل (عاشقانه و عارفانه) رواج یافت.
- 4- الف (مکتب وقوع ب) صائب تبریزی
- 5- الف (سلمان ساوجی ب) تذکره الاولیای عطار
- 6- عالم آرای عباسی
- 7- بیت دارای حسن تعلیل است که از ویژگی های ادبی سبک هندی است .
- 8- الف (فراق ب) آسمانی بودن معشوق (ج) باور به قضا و قدر
- 9- معناگرا
- 10- کاربرد لغاتی که تا قبل از عصر صائب و سبک هندی رواج نداشت مثل بخیه
- 11- الف (خراسانی) ستایش خرد (ب) عراقی (آسمانی بودن معشوق یا ستایش عشق)
- 12- گزینه 2 ب/را/ی/تو مفاعل
- 13- خون افشان=خو/نف/شان = مفعولن خون/اف/شان = مفعولن
- 14- الف (بیا تا گل = مفاعیلن ب) سیاهی = فعولن (ج) تندی مکن = مستفعلن
- 15- الف (چرا چون لاله خونین دل نباشم / که با ما نرگس او سرگران کرد

تقطیع مصراع اول	چ/را/چون/لا/ل/خو/نین/دل/ن/با/شم
نشانه هجایی	U _ _ _ U _ _ _ U

16- گر جان عاشق دم زند آتش در این عالم زند / وین عالم بی اصل را، چون ذره ها بر هم زند

وزن: مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن

17- الف (واله و شیدا دل من، بی سرو بی پا دل من = مفتعلن مفتعلن مفتعلن مفتعلن

18- الف (ز کوی یار می آید نسیم باد نروزی / از این باد ارمد جویی چراغ دل برافروزی

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

19- ب (این نغمه محبت بعد از من و تو ماند / تا در زمانه باقی است آواز باد و باران

مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن = مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن

-20

الف	ب
زیزدان دان نه از ارکان که کوتاه دیدگی باشد	مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

سلسله‌ی موی دوست حلقه‌ی دام بلاست	مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن
بخندد همی باغ چون روی دلبر	فعولن فعولن فعولن فعولن
هان ای دل عبرت بین از دیده عبر کن هان	مستفعل مفعولن مستفعل مفعولن

21- گشاده

22- الف) تشبیه گسترده = زمین چون سینه سهراب / تشبیه فشرده = جوشن برگ

23- برای قد کشیدن در هوایت / دلم مثل صنوبرها صبور است (دل = مشبه / مثل = ادات / صنوبر = مشبه به / صبور = وجه شبه)

24- گزینه دو

تشبیه = من مثل شکوفه / شکوفه اشک

استعاره = چشم ناله = روی شکوه

25- مرا کز جام عشق مست گشتم / وصال و هجر یکسان می‌نماید

جام ، مجاز از شراب درون جام / جام عشق تشبیه فشرده / جام = مشبه به

26- الف) چرا چون لاله خونین دل نباشیم / که با ما نرگس او سرگران کرد

ب) نتوان از سیر او برد هوای شیرین / لشکر خسرو اگر بر سر فرهاد برد

27- پشت هیچستان

28- سپید شد چو درخت شکوفه دار سرم وزین درخت همین میوه غم است برم

درخت مشبه محذوف

29- ای باد = استعاره مکنیه

هرکاو نکاشت مهر و ز خوبی گلی نچید در رهگذار باد نگهبان لاله بود گل مهر یا درخت مهر یا بذر مهر

۳۱- کس چو حافظ نگشود از رخ اندیشه نقاب تا سر زلف سخن را به قلم شانه زند (دو تشبیه دارد)

32- پر زاغ به دم طاووس شبیه بود و بالعکس / زاغ نماد زشتی / طاووس نماد زیبایی / تضاد معنایی یا مفهومی : زاغ و طاووس / مراعات نظیر : متصید مرغزار ریاچین و ...

33- زبانی : کاربرد هایی که نشانه کهنگی زبان و نزدیکی به سبک خراسانی است در بیت دیده می شود مثل بدم جای بودم ادبی : قالب شعر غزل است / توجه به علوم ادبی و بیان و بدیع مثل تشبیه و تضاد فکری : شاد و طرب انگیز و بیانگر شوریدگی و طرب شاعر به سبب اقبال و توجه و عنایت معشوق به عاشق

34- محتوای شعر اخلاقی تعلیمی و پند و اندرز است . شاعر مخاطب را از ارگونه ظلم و ستم باز می دارد و او را از ظلم به دیگران بر حذر می دارد، در نگاه شاعر اه مظلوم چون آتشی است که دامن همه را می گیرد

35- کوتاهی جملات / تکرار فعل / تکرار واژگان / کاربرد فراوان واژه های عربی مثل شریعت / انبیا / طریقت حقیقت

۳۶- ترکیب (فراش باد) و (دایه ابر) و (بنات نبات) و (مهد زمین) تشبیه بلیغ (فشرده ترکیبی) هستند فرش زمردین استعاره از سبزه و چمن است مصرحه با توجه به کاربرد صفت گفتن و فرمودن و نسبت دادن عمل انسان به باد و ابر بهار دو استعاره و تشخیص نیز در متن فوق دیده می شود / مهد زمین اشاره به تلمیحی به آیه قرآن دارد . آیا ما زمین را مهدی نگردانیم؟ فراش و فرش اشتقاق دارند، زیرا از یک ریشه هستند به مانند سبک سعوی در گلستان سجع بین کلمات (گفته و فرموده و نیز بگسترد و بپرورد دیده می شود

37- الف) مطابقت موصوف و صفت به سیاق عربی در عبارت دیده می شود / صحیح

ب) تتابع اضافات (پی در پی آمدن ترکیب اضافی) در متن دیده می شود / صحیح

ج) استفاده از جملات کوتاه با حذف فعل در متن دیده می شود / غلط

د) ارایه اشتقاق در بیت دیده می شود / صحیح

نوشدارو

امتحان نهایی خرداد 403

علوم و فنون یازدهم

گروه آموزشی اکسیر

آزمون شماره 4 / تاریخ ادبیات

1- موضوع و محتوای کتاب نفحاتالانس جامی چیست؟

الف) اصول اخلاقی

ب) بیان حقایق عرفانی

ج) بیان سلوک دین

د) معارف بشری

2- محتشم کاشانی از شاعران معروف قرن دهم در سرودن چه نوع شعری معروف است؟

الف) عاشقانه ب) مذهبی ج) عارفانه د) تعلیمی

3- در هریک از موارد زیر، واژه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید

الف) در تغییر سبک عراقی به هندی (آشنایی با تفکرات و معارف هندوان - بها دادن به شعرستایشی) دخیل بود.

ب) برخی از تک بیت های غزل (صائب - بیدل) شاهکاری از ذوق است و بسیاری به صورت ضربالمثل رواج یافته است.

4- درست یا نادرست بودن، عبارات زیر را مشخص کنید

الف) کتاب تاریخ جهانگشا در شرح ظهور چنگیز تاریخ خوارزمشاهیان و حکومت حسن صباح است

ب) دولتشاه سمرقندی کتاب « صد پند» را به تشویق امیرعلیشیر نوایی نوشته است

5- هریک از آثار ستون «الف» را به شاعریا نویسنده آن در ستون «ب» وصل کنید. (درستون «ب» یک مورد اضافی است)

الف	ب
الف) مجالس سبعه	1) سلمان ساوجی
ب) جمشید و خورشید	2) ابن یمین
	3) مولوی

6- درست یا نادرست بودن، هريك از عبارت هاي زير را مشخص كنيد.

الف) از نثر بينابين در دوره صفويه در فرمان ها منشآت و ديباچه ي كتابها استفاده ميشد.

ب) ملاحسين واعظ كاشفي «كليله و دمنه» را به انشای دوره ی خود بازگرداند و آن را انور سهیلی نامید.

7- در هريك از موارد زير، واژه درست را از داخل كمانك انتخاب كنيد.

الف) نويسنده ي كتاب محاكمة اللغتين (ظهيرالدين بابر - اميرعلي شير نوایی است.

ب) آمیزش زبان فارسي با ديگر زبان ها نگارش كتاب هاي فرهنگ لغت - تاريخ نگاري) را در دوره صفوی رواج داد.

8- کداميك از ويژگي هاي سبك خراساني نيست؟

الف) شادی گرایی ب) آسماني بودن معشوق ج) وصال د) ستایش خرد

9- هريك از آثار ستون «الف» را به توضيحات متناسب آن در ستون «ب» وصل كنيد

الف	ب
الف) جامع عباسی	1) نوشته اسکندربیگ ترکمان در موضوع تاريخ است.
ب) شرفنامه بدلیسی	2) کتابی به نثر ساده ، نوشته شيخ بهایی در موضوع فقه
ج) عالم آرای عباسی	3) کتابی که در عثمانی نوشته شده و نثر آن ساده ولی مقدمه آن مصنوع

10- کدام عبارت بر وزن مستفعلن فعولن است؟

الف) با او نظری دارد

ب) دردا که راز پنهان

ج) تا چهره بر افروزد

د) آن ماه پری رخ را

11- کدام یک از ابیات زیر دارای وزن همسان دولختی است؟ یک دلیل بیاورید.

الف) وجودم به تنگ آمد از جور تنگی

ب) شدم در سفر روزگاری درنگی

ج) اشک سحرزداید ، از لوح دل سیاهی

د) خرم کند چمن را باران صبحگاهی

12- وزن واژه بیت « باغ سلام می کند ، سرو قیام می کند / سبزه پیاده می رود ، غنچه سوار می کند » کدام است؟

الف) مفاعِلن فعلاَتن مفاعِلن فعلاَتن

ب) مفتعلن مفاعِلن مفتعلن مفاعِلن

ج) فعلاَت فاعلاَتن فعلاَت فاعلاَتن

د) مستفعلن مفعولن مستفعلن مفعولن

13- وزن « مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن » است؟

الف) حالی درون پرده بسی فتنه می رود / تا آن زمان که پرده برافتد چه ها کنند

ب) ای دوست شکر خوشتر یا آنکه شکر سازد؟ / خوبی قمر بهتر یا آنکه قمر سازد؟

14- برای هریک از موارد زیر وزن واژه مناسب بنویسید:

الف) می‌نوشتم

ب) دریادلان

15) نوع پایه‌های آوایی (همسان / همسان دولختی) ابیات زیر را مشخص کنید.

الف) ای باد بامدادی خوش می‌روی به شادی / پیوند روح کردی پیغام دوست دادی

ب) غمش در نهان خانه دل نشیند / به نازی که لیلی به محمل نشیند

16- با خوانش درست بیت زیر خانه‌های خالی جدول را کامل نمایید.

هان ای دل عبرت بین، از دیده عبرکن هان / ایوان مداین را، آیینه عبرت دان

ها / نی / د	ل / عب / رت / بین		
ای / وا / ن		ی / عب / رت / دان	

17- بیت زیر را متناسب با پایه‌های آوایی تفکیک کنید، سپس وزن واژه و نشانه‌های هجایی آن را بنویسید.

«خدایا به خواری مران از درم / که صورت نبندد دری دیگر»

18- استعاره‌های متن: «شب را به بوستان با یکی از دوستان اتفاق مبیت افتاد، موضعی خوش و خرم و درختان درهم؛ گفتم که خرده‌ی مینا بر خاکش ریخته و عقد ثریا از تاکش آویخته» در کدام گزینه آمده است؟

الف) خرده‌ی مینا / عقد ثریا

ب) عقد ثریا / تاک

ج) خرده‌ی مینا / مبیت

د) مبیت / تاک

19- در کدام گزینه مجاز به علاقه‌شبهت وجود دارد؟

الف) با کاروان حله برفتم ز سیستان / با حله‌ای تنیده ز دل بافته ز جان

ب) خروشی برآمد ز دشت و ز شهر / غم آمد جهان را از آن کار بهر

20- در مصراع «من آن نگین سلیمان به هیچ نستانم / که گاهگاه بر او دست اهرمن باشد» کدام واژه در معنای مجازی به کار رفته است؟ معنای مجازی آن را بنویسید.

21- کدام یک از استعاره‌های زیر، تشخیص است؟

الف) سحر بلبل حکایت با صبا کرد / که عشق روی گل با ما چه ها کرد

ب) هر کاو نکاشت مهر و ز خوبی گلی نچید / در رهگذار باد نگهبان لاله بود

22- در ابیات زیر نوع تشبیه (فشرده – گسترده) را مشخص کنید

الف) نامت در چشمانم / چون لاله، سرخ / چون نسترن، سپید / و مثل سرو، سبز می ایستد

ب) آتش خشم اول در خداوند خشم افتد؛ پس آنگه زبانه به خصم رسد یا نرسد

23- واژه «دشت» در کدام گزینه معنای حقیقی و در کدام گزینه معنای مجازی دارد؟

الف) خروشی برآمد ز دشت و ز شهر / غم آمد جهان را از آن کار بهر

ب) چو از دشت نزدیک شهر آمدند / کزان شهر جوینده بهر آمدند

24- با توجه به بیت زیر، کدام ترکیب در معنای کنایی «کوچ کردن» به کار رفته است؟ زاغی از آنجا که فراغی گزید رخت خود از باغ به راغی کشید

25- در بیت زیر، کنایه کدام است؟ معنای آن چیست؟

در هر طرف ز خیل حوادث کمین گهی ست / زان رو عنان گسسته دواند سوار عمر

26- در ابیات زیر، نوع استعاره ها را از نظر آشکار (مصرحه) یا پنهان (مکنیه) مشخص کنید.

الف) مرا برف بارید بر پرّ زاغ / نشاید چو بلبل تماشای باغ

ب) کس چو حافظ نگشاد از رخ اندیشه نقاب / تا سر زلف سخن را به قلم شانه زدند

27- معنای استعاری واژه های مشخص شده را بنویسید.

الف) آینه ات دانی چرا غماز نیست؟ / چون که زنگار از رخس ممتاز نیست

ب) از من غمزده دل می طلبد، غمزه دوست / دوستان دلبر ما نرگس گویا دارد

28- در مصراع اول بیت زیر، «مشبه» و «وجه شبه» را مشخص کنید.

روز چو شمعی به شب، زودرو و سرفراز / شب چو چراغی به صبح، کاسته و نیم تاب

29- هریک از مفاهیم کنایی ستون «الف» را به ترکیبات متناسب آن در ستون «ب» وصل کنید.

الف	ب
الف) ناز و غرور داشتن	در کسی کوبیدن
ب) به کسی متوسل شدن	بر سر زبان ها افتادن
ج) فاش شدن	دامن کشان بر زمین راه رفتن

تحليل نظم و نثر

30- بیت زیر را بخوانید و به سؤالات پاسخ دهید

«ما ز آغاز و ز انجام جهان بي خبريم / اول و آخراين كهنه كتاب افتاده است»

الف) شاعر بیت که به ابداع معانی خیال‌های رنگین مشهور است چه نام دارد؟

ب) يك استعاره در بیت مشخص کنید و معنای آن را بنویسید

ج) نام آرایه مشترك بين «آغاز و انجام» و «اول و آخر» چیست؟

د) مفهوم فكري شعر چیست؟

31- با توجه به بیت زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید

«ز منجنیق فلك سنگ فتنه مي بارد / من ابلهانه گریزم به آبگینه حصار» (عرفی شیرازی)

الف) مفهوم کنایی «گریختن به آبگینه حصار» چیست؟

ب) يك تشبیه بلیغ در بیت مشخص بیابید.

32- با توجه به متن زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

«فراش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترد و دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین بپرورد»

الف) دو اضافه تشبیهی در متن مشخص کنید

ب) يك استعاره در متن مشخص کنید.

۱ - ب) بیان حقایق عرفانی

۲ - ب) مذهبی

۳ - الف) آشنایی با تفکرات و معارف هندوان ب) صائب

۴ - الف) درست ب) نادرست

۵ - الف) مولوی ب) سلمان ساوجی

۶ - الف) نادرست ب) درست

۷ - الف) امیر علی شیر نوایی ب) فرهنگ لغت

۸ - ب) آسمانی بودن معشوق

۹ - الف) ۲) کتابی به نثر ساده نوشته شیخ بهایی در موضوع فقه

ب) ۳) کتابی که در عثمانی نوشته شده و نثر آن ساده ولی مقدمه آن مصنوع

ج) ۱) نوشته اسکندر بیگ ترکمان در موضوع تاریخ است

۱۰ - دردا که راز پنهان

۱۱ - ب) اشک سحر زدايد، از لوح دل سیاهی / خرم کند چمن را باران صبحگاهی / در نظم همسان دولختی هر مصراع از دو

پاره همگون تشکیل می شود - هر نیم مصرع در حکم یک مصرع است - هجای پایان نیم مصرع، مانند پایان مصرع بلند

محسوب می شود - بین هر نیم مصرع مکث وجود دارد

۱۲ - ب) مفععلن مفاععلن مفععلن مفاععلن

۱۳ - ب) ای دوست شکر خوشتر یا آن که شکر سازد / خوبی قمر بهتر یا آن که قمر سازد

۱۴ - الف) فاعلاتن ب) مستفععلن

۱۵ - الف) همسان دولختی ب) همسان

۱۸ - الف) خرده مینا - عقده ثریا

۱۹- الف) با کاروان حله برفتم ز سیستان / با حله ای تنیده ز دل بافته ز جان.

۲۰- نگین مجاز از انگشتر

۲۱- الف) سحر بلبل حکایت با صبا کرد / که عشق روی گل با ما چه ها کرد

۲۲- الف) گسترده .ب) فشرده.

۲۳- الف) مجازی ب) حقیقی.

۲۴- رخت کشیدن

۲۵- عنان گسسته دواندن : کنایه کنایه از تند و سریع

۲۶- الف) آشکار یا مصرحه ب) پنهان یا مکنیه

۲۷- الف) استعاره از دل ب) استعاره از چشم

۲۸- مشبه: روز وجه شبه: زودرو و سرافراز

۲۹- الف) ۳) دامن کشان بر زمین راه رفتن ب) ۱) در کسی را کوبیدن ج) ۲) بر سر زبان ها افتادن

۳۰- الف) کلیم کاشانی ب) کهنه کتاب استعاره از جهان هستی ج) تضاد د) ناشناخته بودن آغاز و پایان هستی

۳۱- الف) کنایه از اینکه تدبیر من سودی ندارد ب) منجنیق قلک یا سنگ فتنه

۳۲- الف) فراش باد صبا دایه ابر بهاری بنات نبات مهد زمین ب) فرش زمردین

نوشدارو

امتحان نهایی خرداد 403

علوم و فنون یازدهم

گروه آموزشی اکسیر

1- او را به سبب سرودن غزل های خیال انگیز و به کار بردن مضمون های بدیع و گاه دور از ذهن می شناسیم
(الف) بیدل دهلوی (ب) صائب تبریزی (ج) وحشی بافقی (د) کلیم کاشانی

2- مؤسس ربع رشیدی کدام کتاب را تألیف کرده است؟

(الف) تاریخ جهانگشا (ب) طبقات ناصری
(ج) تاریخ گزیده (د) جامع التواریخ

3- در هریک از موارد زیر، واژه های درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

(الف) از میان آثار منشور مولانا (مکاتیب - مجالس سبعه) مجموعه نامه های مولانا به قلم خود اوست
(ب) سبک شعر (وحشی بافقی - کلیم کاشانی) حد واسط سبک خراسانی و هندی است و شاخصه آن واقع گرایی است
4- درست یا نادرست بودن عبارات زیر را مشخص کنید.

(الف) از شاعران سرآمد قرن هشتم «ابن یمین» است. او با تلفیق عشق و عرفان، غزل فارسی را به کمال رساند
(ب) شاعران در قرن دهم معتقد بودند که سبک عراقی درگیر ذهن گرایی شده است.

5- هریک از توضیحات ستون «الف» را به مورد متناسب آن در ستون «ب» وصل کنید. (در ستون «ب» یک مورد اضافی است)

الف	ب
از مورخان مشهور ایران و نویسنده کتاب «تاریخ گزیده» است	صائب تبریزی
معروف ترین شاعر سبک هندی و از پرکارترین شاعران فارسی زبان است	محتشم کاشانی
	حمدالله مستوفی

6- درست یا نادرست بودن، هریک از عبارت های زیر را مشخص کنید.

- الف) با روی کار آمدن حکومت صفوی، شعرهای ستایشی و درباری گسترش یافت
- ب) کتاب «ظفرنامه شامی» قدیمی ترین تاریخ نوشته شده درباره فتوحات چنگیز است.

7- در هریک از موارد زیر، واژه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید

- الف) امیرعلیشیر نوایی کتاب (با برنامه - محاکمة اللغتين) را به ترکی نوشت
- ب) با از بین رفتن سلطه حکومت بغداد بر ایران کاربرد لغات عربی (کم - زیاد) شد.

8- در بیت زیر، ویژگی های سبکی کدام دوره دیده می شود؟ (عراقی- هندی)

«هر که شد قانع به بوی خانه همسایه ساخت / تا به دل بوی کبابی بود، چشمم سیر بود»

9- هریک از موارد ستون «الف» را به نثر متناسب آن در ستون «ب» وصل کنید

الف	ب
مجالس المومنین	نثر مصنوع
محبوب القلوب	نثر ساده
احسن التواریخ	نثر بینابین

موسیقی شعر

10- کدام یک از واژه های زیر با واژگان دیگر هم وزن نیست؟

الف) سعادت

ب) مداوم

ج) همسانی

د) نبینم

11- وزن شعري كه از تكرر يك پايه همسان حاصل نشده باشد؛ به آن وزن، وزن همسان دولختي و يا مي گويند.

12- هريك از مصراع هاي زير، از تكرر کدام پایه آوايي همسان ساخته شده است؟

الف) هر كه چيزي دوست دارد، جان و دل بروي گمارد

ب) ای ساربان آهسته ران، کارام جانم مي رود

13- کدام يك از ابیات زیر دارای وزن همسان دولختي است؟ يك دليل بياوريد

الف) در سينه ام دوباره غمي جان گرفته است / امشب دلم به ياد شهيدان گرفته است

ب) هرنفس آواز عشق ، مي رسد از چپ و راست / ما به فلك مي رويم ، عزم تماشا كه راست

14- براي هريك از موارد زير، وزن واژه مناسب بنويسيد:

الف) ستاره

ب) آسماني :

15- نوع پایه هاي آوايي (همسان – همسان دولختي) ابیات زیر را مشخص کنید.

الف) اي بادِ بامدادی، خوش مي روي به شادي / پيوند روح كردي، پيغام دوست دادی.

ب) غمش درِ نهان خانه دل نشيند / به نازي كه ليلي به محمل نشيند

16- وزن واژه ی بیت « از نظرت کجا رود، و برود تو همری / رفت و رها نمیکنی، آمد و ره نمی دهی » کدام است؟

الف) مفاعِلن مفاعِلن مفاعِلن فعلاَتن

ب) مفعِلن مفاعِلن مفعِلن مفعِلن

ج) فعلاَت فاعلاَتن فعلاَت فاعلاَتن

17- با خوانش درست بیت زیر، خانه های خالی جدول را کامل کنید.

باز آي و بر چشمم نشين ، اى دلستان نازنين / كآشوب و فرياد از زمين بر آسمانم مى رود

با ز ا ي بر	چش مم ن شين	ا ي دل س تا	
	يا در ز مين		

18- بیت زیر را متناسب با پایه های آوایی تفکیک کنید.

«گر جان عاشق دم زند ، آتش در این عالم زند / وین عالم بی اصل را ، چون ذره ها بر هم زند»

زیبایی شناسی

19- در بیت «گرت زدست برآید چو نخل باش کریم / ورت به دست نیاید چو سرو باش آزاد

الف) در مصراع اول «مشبه به» کدام واژه است؟

ب) «آزاد» در مصراع دوم کدام رکن تشبیه است؟

20- در مصراع «چرا چون لاله خونین دل نباشم / که با ما نرگس او سرگران کرد» کدام واژه در معنای مجازی به کار رفته است؟ معنای مجازی آن را بنویسید

21- کدام يك از استعاره هاي زیر، تشخیص است؟

الف) نفس باد صبا مشک فشان خواهد شد / عالم پیر دگر باره جوان خواهد شد

ب) تو را ز کنگره عرش می زنند صغیر / ندانمت که در افتادست چه دامگه این

22- در ابیات زیر نوع تشبیه (فشرده – گسترده) را مشخص کنید

الف) شب در تمام پنجره های پریده رنگ / مانند يك تصوّر مشکوک / پیوسته در تراکم و طغیان بود.

ب) ای مهتر، آفتاب چراغ آسمان است و تو چراغ زمینی، آفتاب چراغ دنیا است، تو چراغ دینی

23- واژه «پیمانه» در کدام گزینه معنای حقیقی و در کدام گزینه معنای مجازی دارد؟

الف) یکی پیمانه پر کرد و به من داد / که از آب وی آتش در من افتاد

ب) گفתי ز سر عهد ازل یک سخن بگو / آن گه بگویمت که دو پیمانه در کشم

24- در متن زیر یک عبارت کنایی شناسایی کنید و مفهوم کنایی آن را بنویسید.

اکنون همچنین علمای زمان در علوم موی می شکافند.

25- معنای مجازی واژه های مشخص شده را بنویسید

الف) فریشتگان سنگ به وی میزدند که خاکی و آبی را چه رسد که حدیث کند؟

ب) درخت تو گر بار دانش بگیرد / به زیر آوری چرخ نیلوفری را

26- در ابیات زیر، نوع استعاره ها را از نظر آشکار (مصرحه) و پنهان (مکنیه) مشخص کنید

الف) مرا برف بارید بر پرزغ / نشاید چو بلبل تماشای باغ

ب) شب ایستاده است / خیره نگاه او / بر چارچوب پنجره

27- «ژاله صبح دم» در بیت زیر، استعاره از چیست؟ و آن را به یک تشبیه کامل تبدیل کنید

«صبحگاهی سرخوناب جگر بگشایید / ژاله صبح دم از نرگس تر بگشایید»

28- هریک از مفاهیم کنایی ستون «الف» را به ترکیبات متناسب آن در ستون «ب» وصل کنید.

الف	ب
دچار نگرانی شدن ، هول شدن	بازار شکستن
اشتباه بزرگ کردن	دست و پا گم کردن
بی رونق کردن	دسته گل به آب دادن

29- در کدام گزینه مجاز با علاقه شباهت به کاررفته است؟

الف) چو دانست کز مرگ نتوان گریخت / بسی آب خونین ز نرگس بریخت

ب) به یاد روی شیرین بیت می گفت / چو آتش تیشه می زد کوه می سفت

تحلیل نظم و نثر

30- با توجه به ابیات زیر از «کلیم کاشانی» به پرسش های داده شده پاسخ دهید

«گر تمنای تو از خاطر ناشاد رود / داغ عشق تو گلی نیست که از یاد رود

نرود حسرت آن چاه زنخندان از دل / تشنه را آب محال است که از یاد رود

نتوان از سر او برد هوای شیرین / لشگر خسرو اگر بر سر فرهاد رود

کاش چون شمع همه سر شود اعضای کلیم / تا سراسر به ره عشق تو برباد رود

الف) با توجه به کار بردن مضمون های ابداعی کلیم کاشانی چه لقبی به او دادند

ب) ترکیب «داغ عشق» چه نوع اضافه ای است؟

ج) بیت سوم به چه داستانی تلمیح دارد.

د) در بیت سوم معنای مجازی سر را بنویسید.

1- الف) بیدل دهلوی

2- د) جامع التواریخ

3- الف) مکاتیب ب) وحشی بافقی

4- الف) نادرست ب) درست

5- الف) 3) حمدالله مستوفی ب) 1) صائب تبریزی

6- الف) نادرست ب) درست

7- الف) محاکمه اللغتين ب) کم

8- هندی

9- الف) 2) نثر ساده ب) 1) نثر مصنوع ج) 3) نثر بینابین

10- ج) همسانی

11- دوری

12- الف) فاعلاتن ب) مستفعلن

13- ب) هرنفس آواز عشق می رسد از چپ و راست / ما به فلک می رویم عزم تماشا که راست / در نظم همسان

دولختی ، هر مصراع از دو پاره همگون تشکیل می شود / هر نیم مصراع در حکم یک مصراع است / هجای پایان

نیم مصراع مانند مصراع بلند محسوب می شود / بین هر نیم مصراع مکث وجود دارد

14- الف) فعولن ب) فاعلاتن

15- الف) همسان ب) همسان دولختی

16- ب) مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن

17-

ن نا ز نین			
نم می ر ود	بر آ س ما		کا شو ب فر

18-

پایه های آوایی	گر جان عا	شق دم ز ند	آ تش د رین	عا لم ز ند
وین عا ل م	بی اص ل را	چن ذر ر ها	بر هم ز ند	
مستفعلن	مستفعلن	مستفعلن	مستفعلن	مستفعلن
وزن واژه				

نشانه هجایی	_ U _ _	_ U _ _	_ U _ _	_ U _ _
-------------	---------	---------	---------	---------

- 19- الف (نخل ب) وجه شبه
- 20- الف (نرگس ب) مجاز از چشم
- 21- الف (نفس باد صبا مشک فشان خواهد شد / عالم پیر دگر باره جوان خواهد شد
- 22- الف (گسترده ب) فشرده
- 23- الف (حقیقی ب) مجازی
- 24- موی شکافتن کنایه از دقت کردن و ریز بینی
- 25- الف (تمامی موجودات ب) فلک ، آسمان
- 26- الف (استعاره آشکار یا مصرحه ب) استعاره مکنیه یا پنهان
- 27- استعاره از اشک ، تشبیه : اشک مانند ژاله صبحدم زیبا است یا هر مثال دیگر
- 28- الف (دست و پا گم کردن ب) 3) دسته گل به آب دادن ج) 1) بازار شکستن
- 29- گزینه الف یا چو دانست کز مرگ نتوان گریخت / بسی آب خونین ز نرگس بریخت
- 30- الف (خلاق المعانی ثانی ب) اضافه تشبیهی ج) داستان خسرو و شیرین د) اندشیه ، ذهن